

Barcelonan malli ehkäisee nuorten jengiväkivaltaa

4.3.2026 10.05

Suomalainen keskustelu nuorten jengiytymisestä ja katujengeistä on keskittynyt koviin keinoihin. Barcelonan mallissa ongelmaa on ratkottu menestyksellä keskittymällä nuorten ja jengien kriminalisoinnin sijaan sovitteluun.

Nuorten jengiytyminen ja väkivalta on viime vuosina herättänyt paljon huolta. Keskustelussa on kuitenkin jymähdetty pohtimaan rangaistuskeskeisiä ratkaisuja ja mallia on otettu Ruotsista, jossa toteutetaan parhaillaan merkittäviä toimia jengiytymisen pysäyttämiseksi. Esimerkiksi alaikäisten jengeihin rekrytoimista yritetään estää alentamalla rikosoikeudellista vastuukärajaa vakavien väkivaltarikoksien osalta 13 vuoteen. Tämän kaltaiset ratkaisut haastavat pohjoismaisen hyvinvointivaltion rikosoikeudellisia lähtökohtia, joissa nuorten kohdalla painopiste on ollut ennaltaehkäisyssä.

Hallituksen [nuoris- ja jengirikollisuuden ehkäisyä koskeva ohjelma](#) sisältää useita rangaistuskeskeisiä toimenpiteitä, kuten niin kutsuttu ja sittemmin voimaan tullut katujengilaki (178/2025). Lakimuutoksen [on pelätty](#) lisäävän etnisiin vähemmistöihin kuuluvien nuorten kriminalisointia. Ohjelmassa on kuitenkin mukana myös vähemmälle huomiolle jääneitä keinoja, kuten mahdollisuus hyödyntää sovittelua nuorten väkivallan kierteiden ehkäisemiseksi. Sovittelu perustuu restoratiivisen oikeuden periaatteisiin ja toimii vaihtoehtona rikosoikeudelliselle prosessille.

Sovittelun lähestymistapoja etsitään liian usein verrokkimaista

Suomessa rikos- ja eräiden riita-asioiden sovittelua koskeva laki (1015/2005) on turvannut sovittelupalvelujen saatavuuden valtakunnallisesti vuodesta 2006 lähtien. Käytännössä sovittelutoiminta on painottunut uhrin ja tekijän väliseen konfliktin sovitteluun, vaikka laajempia sovittelumuotoja on sovellettu erityisesti nuorten väkivaltatilanteiden ratkaisemiseen.

Aseman Lapset ry:n kehittämä katusovittelu on tästä hyvä esimerkki. Nuorten välisiä konflikteja ratkotaan moniammatillisesti opettajien, poliisin ja nuorisotyöntekijöiden sekä perheenjäsenten kesken.

Sovittelun mahdollisuuksia ymmärrettäisiin paremmin, jos erilaisia lähestymistapoja tarkasteltaisiin myös muualta. Kansainvälinen rikosoikeudellinen kehitys on perinteisesti kulkenut englanninkielisistä maista muualle globaaliin pohjoiseen, kun taas esimerkiksi Etelä-Euroopan tai

yksilöiden ja ryhmien sosiaalisen arvon huomioivaa toimintaa. Barcelonan mallissa tätä periaatetta sovellettiin käytäntöön. Esimerkiksi poliisi otti jengiläiset mukaan keskustelemaan uusista toimintamalleista, alkoi puhua katujengien sijaan ongelmallisista nuorisoryhmistä ja muutti tapaa toimia median kanssa: tiiviiden tiedotustilaisuuksien sijaan järjestettiin keskusteluita, joissa avattiin jengi-ilmiön yhteiskunnallisia taustoja.

Äärimmäisin esimerkki jengien tunnustamisesta on prosessi, jonka lopputuloksena kahdesta keskenään konfliktissa olevasta jengistä tehtiin virallisia yhdistyksiä. Sovittelun avulla jengit otettiin osaksi yhteiskuntaa ja yhdistysmuotoisina ne alkoivat vetää nuoria mukaan urheilu- ja kulttuuritoimintaan sekä tehdä yhteistyötä viranomaisten kanssa. Katujen turvallisuus lisääntyi, väkivalta ja konfliktit vähenivät.

Oleellisinta on prosessin aikaansaama sosiaalinen muutos. Nuorten paheksutut identiteetit saivat hyväksyntää. Koodit ja symbolit, joita oli pidetty vain väkivallan ja rikollisuuden merkkeinä, saivat positiivisia merkityksiä. Myös musiikin, elokuvan ja teatterin avulla jengiläisten tarinoita tuotiin esiin marginaalista. ”Negatiivinen on mahdollista kääntää positiiviseksi”, sanoo ex-jengiläinen **César Andrade** tänä vuonna englanniksi julkaistavassa kirjassa, jossa kuvataan Barcelonan Latin Kingsien matka pelätystä katujengistä yhdistykseksi.

Barcelonan malli edellyttää uudenlaista yhteistyötä

Barcelonan malli on toiminut niin hyvin, että se on levinnyt ympäri maailmaa vaihtoehtona kovien otteiden politiikalle. Toimiakseen malli edellyttää kuitenkin uudenlaista yhteistyötä eri toimijoiden kesken. Suomessakin monialaiset verkostot auttavat rikoskierteessä olevia nuoria, mutta se ei riitä. Tarvitaan tutkijoiden, ilmiötä ratkoviin viranomaisten sekä ennen muuta jengeiksi määriteltyjen ryhmien ja heidän sosiaalisen ympäristönsä välistä tiivistä yhteistyötä, jotta sovittelua sen laajassa muodossa on mahdollista toteuttaa.

Tutkimus osoittaa, että suhtautumalla nuoriin rikollisina heistä tulee rikollisia. Leimaamisen ja kriminalisoinnin sijaan on mahdollista sovitella. Samalla suomalaisen yhteiskunnan menestys on pitkään nojannut luottamukseen ja yhdenvertaisuuteen. Globaalilla tasolla me pidämme itseämme konfliktin ratkaisun mallimaana. Barcelonan malli osoittaa, ettei ole naiivia jatkaa tällä hyvin toimineella tiellä myös silloin, kun niin sanottuun jengiongelmaan etsitään ratkaisuja.

“

Leimaamisen ja kriminalisoinnin sijaan on mahdollista sovitella.

Malin Fransberg & Lotta Junnilainen

Malin Fransberg työskentelee tutkijatohtorina Nuorisotutkimusseuran [Nuorten väkivallan yhteisöluottuvuudet -hankkeessa](#) ja Turun yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa [Nuorten ryhmät: vapaa-aika kaupunkitilassa, kontrolli ja rikollisuus \(Y-GANG\) hankkeessa](#).

Lotta Junnilainen on akatemiatutkija ja Helsingin yliopiston ihmismaantieteen yliopistonlehtori. Hän johtaa [Suomen Akatemian rahoittamaa hanketta](#), jossa tutkitaan suomalaista katujengi-ilmiötä sekä [Koneen Säätiön rahoittamaa hanketta](#), jossa tutkitaan kriminalisoitujen nuorten ja suomalaisen oikeusvaltion kohtaamisia.

Kuva: Lotta Junnilainen

[Haaste 1/2026](#)

JENGIT	KAUPUNKITILA	KONFLIKTINRATKAISU	LEIMAUTUMINEN	LOPETTAMINEN	NUORET RIKOKSENTEKIJÄT
RIKOKSENTORJUNTA	SOVITTELU	TORJUNTA	VÄKIVALTA	YHTEISKUNNALLINEN MUUTOS	